

ISSN 1998-7927(print) ISSN 2664-6498 (online)

DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2026-302-4-14-18>

УДК 352.075

УТОЧНЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Бірко О.О., Курінний О.О.

REFINING THE ESSENCE OF THE CONCEPT OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC POTENTIAL OF AN ENTERPRISE

Birko O.O., Kurinnyi O.O.

Фінансово-економічний потенціал підприємства є основою його стабільного стійкого розвитку. Розуміння та розкриття природи і сутності фінансово-економічного потенціалу підприємства дозволяє з'ясувати можливості його посилення і ефективного використання та підвищити рівень конкурентоспроможності суб'єкта господарювання у динамічних ринкових умовах.

Проблема дослідження фінансово-економічного потенціалу підприємства полягає в тому, що ця категорія є складною, багатовимірною та недостатньо уніфікованою в науковій економічній літературі. Переосмислення сутності категорії «Фінансово-економічний потенціал підприємства» важливе ще й з огляду на нові виклики трансформаційного бізнес-середовища, що вимагають нових рішень та забезпечення стійкості вітчизняних підприємств у довгостроковій перспективі.

Відсутність однозначного трактування у науковій літературі поняття «Фінансово-економічний потенціал підприємства» обґрунтовує актуальність цього дослідження. Уточнення сутності фінансово-економічного потенціалу підприємства необхідне для комплексного розуміння можливостей підприємства щодо забезпечення ефективної діяльності, фінансової стійкості та стратегічного розвитку. Це поняття поєднує економічні й фінансові характеристики підприємства, тому його чітке визначення має важливе значення для науки та практики.

Метою статті є дослідження сутності поняття фінансово-економічного потенціалу підприємства. Методи дослідження: літературний аналіз, логічний аналіз, узагальнення.

У статті представлено аналіз змісту формулювань визначення поняття фінансово-економічного

потенціалу підприємства. За результатами дослідження набуло подальшого розвитку визначення поняття фінансово-економічного потенціалу підприємства, під яким запропоновано розуміти сукупність існуючих фінансових і економічних ресурсів, засобів, запасів, можливостей, спроможностей, інструментів, важелів і сил підприємства та потенційну здатність до їх формування, ефективного розподілу, використання, відтворення і нарощення, що дозволяє окреслити весь інструментарій фінансово-економічної діяльності, що забезпечує ефективну реалізацію бізнес-процесів відтворення і нарощення та стратегічний розвиток підприємства.

Уточнене поняття фінансово-економічного потенціалу підприємства дозволяє сформулювати єдиний теоретичний підхід у наукових дослідженнях, підвищувати якість економічного аналізу, точніше визначати структуру потенціалу підприємства, здійснювати комплексну оцінку його можливостей, підвищувати ефективності управління ресурсами. Результати дослідження сприяють розвитку економічного категорійно-понятійного апарату та можуть бути покладені в основу подальших теоретико-методичних розвідок щодо удосконалення фінансово-економічного потенціалу підприємства.

Ключові слова: фінансово-економічний потенціал, підприємство, ресурси, можливості, система.

Постановка проблеми. Фінансово-економічний потенціал підприємства є основою його стабільного стійкого розвитку. Фактично, це все, що має підприємство. Розуміння та розкриття природи і сутності фінансово-

економічного потенціалу підприємства дозволяє з'ясувати можливості його посилення і ефективного використання та підвищити рівень конкурентоспроможності суб'єкта господарювання у динамічних ринкових умовах.

Проблема дослідження фінансово-економічного потенціалу підприємства полягає в тому, що ця категорія є складною, багатовимірною та недостатньо уніфікованою в науковій економічній літературі. Переосмислення сутності категорії «Фінансово-економічний потенціал підприємства» важливе ще й з огляду на нові виклики трансформаційного бізнес-середовища, що вимагають нових рішень та забезпечення стійкості вітчизняних підприємств у довгостроковій перспективі.

Відсутність однозначного трактування у науковій літературі поняття «Фінансово-економічний потенціал підприємства» обґрунтовує актуальність цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність поняття фінансово-економічного потенціалу підприємства розглянута в роботах таких науковців як: Гайбура Ю. [1], Герега О. [2], Заїка К. [3], Капканець В. [4], Крилов Д. [5], Кудріна О. [6], Кузенко Т. [7], Мережко В. [8], Патицька Х. [9], Повержук У.-Ю. [10], Тимошук М. [11], Труніна І., Глазунова О. [12] та інших. Але уточнення сутності цього поняття є актуальним теоретичним і практично-орієнтованим завданням наукового дослідження.

Метою статті є Метою статті є дослідження сутності поняття фінансово-економічного потенціалу підприємства. Завдання:

– проаналізувати наукові публікації за темою дослідження;

– уточнити і поглибити визначення фінансово-економічного потенціалу підприємства.

Методи дослідження: літературний аналіз, логічний аналіз, узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Взагалі поняття фінансово-економічного потенціалу підприємства уособлює в собі синергію від поєднання понять «потенціал», «фінансовий потенціал» та «економічний потенціал». Також, залежно від обраного підходу поняття фінансово-економічного потенціалу може бути по-різному сформульоване. Проаналізуємо визначення

поняття «фінансово-економічний потенціал підприємства», які надають вітчизняні науковці.

Так, Герега О.В. зазначає, що відповідно до ресурсного підходу фінансово-економічний потенціал можна охарактеризувати як загальну величину нематеріальних, матеріальних та інформаційних ресурсів, які можуть бути залучені до ефективної і продуктивної діяльності підприємства, а відповідно до результативного підходу фінансово-економічний потенціал підприємства можна визначити як здатність економічної системи створювати і використовувати будь-якого типу ресурси для досягнення певних результатів (вартісної оцінки, прибутковості тощо) [2].

Науковці Капканець В.С. [4], Крилов Д. В. [5] і Мережко В. М. [8, с. 96] надають однакове визначення і трактують фінансово-економічний потенціал підприємства як сукупність фінансових ресурсів і виробничих можливостей підприємства, поєднання яких забезпечує прийнятий стратегічний напрям розвитку. Вони розглядають його як можливий стан і позиції підприємства на ринку, оцінені з врахуванням поточного фінансово-економічного стану підприємства і кон'юнктури ринку в поточному і прогнозованому періодах.

Науковці Заїка К. О. [3, с. 34] і Кузенко Т. Б. [7] також надають однакові визначення і зазначають, що фінансово-економічний потенціал підприємства – це функціонально взаємопов'язана сукупність фінансового і економічного потенціалів, яка забезпечує максимальну ефективну реалізацію цілей і напрямів розвитку підприємств.

Труніна І. М., Глазунова О. О. [12] визначають фінансово-економічний потенціал підприємства як інтегровану систему оптимальних пропорцій наявних фінансових і економічних ресурсів та можливостей використання резервів підприємства для забезпечення успішного функціонування у стратегічному періоді за динамічних умов господарювання.

Тимошук М.Р. [11] під фінансово-економічним потенціалом підприємства розуміє інтегральне відображення поточних і майбутніх можливостей підприємства, трансформування вхідних ресурсів за допомогою притаманних його персоналу підприємницьких здібностей в економічні блага, що сприятиме максимальному задоволенню інтересів суспільства і підприємства.

Гайбура Ю. [1] розуміє фінансово-економічний потенціал підприємства як

комплексну систему, яка містить фінансову і економічну складові та сукупність ресурсів, які використовуються для досягнення економічних і фінансових цілей і можливості їх використання з метою забезпечення стійкості в ринковому середовищі та успішного розвитку підприємства.

Повержук У.-Ю. М. [10, с. 30] визначає фінансово-економічний потенціал підприємства як систему управління фінансовими ресурсами, визначення джерел їх залучення та вибір напрямів інвестування відповідно до факторів внутрішнього і зовнішнього середовища з метою отримання максимально можливого фінансового результату та реалізації цілей і напрямів розвитку підприємства.

Патицька Х. О. [9, с. 25] відзначає, що фінансово-економічний потенціал підприємства – це здатність, можливості і перспективи використання і залучення потенційних і наявних ресурсів для забезпечення розвитку

Отже, відзначимо основні характерні особливості фінансово-економічного потенціалу підприємства, як сукупності існуючих фінансового та економічного потенціалів:

- цілісність структури і функцій,
- взаємозв'язки між усіма складовими елементами,
- потенційна здатність до їх нарощення.

Підсумовуючи аналіз визначень, які сформулювали вітчизняні науковці, зазначимо, що під фінансово-економічним потенціалом підприємства ми розуміємо сукупність існуючих фінансових і економічних ресурсів, засобів, запасів, можливостей, спроможностей, інструментів, важелів і сил підприємства та потенційну здатність до їх формування, ефективного розподілу, використання, відтворення і нарощення.

Таке розуміння потенціалу підприємства дозволяє окреслити весь інструментарій фінансово-економічної діяльності, що забезпечує ефективну реалізацію бізнес-процесів відтворення і нарощення, спрямованих на стратегічний розвиток підприємства [6].

Висновки і перспективи дослідження. Відтак, за результатами дослідження набуло подальшого розвитку визначення поняття фінансово-економічного потенціалу підприємства, під яким запропоновано розуміти сукупність існуючих фінансових і економічних ресурсів, засобів, запасів, можливостей, спроможностей, інструментів, важелів і сил підприємства та потенційну здатність до їх

формування, ефективного розподілу, використання, відтворення і нарощення, що дозволяє окреслити весь інструментарій фінансово-економічної діяльності, що забезпечує ефективну реалізацію бізнес-процесів відтворення і нарощення та стратегічний розвиток підприємства.

Отримані результати дослідження сприяють розвитку економічного категорійно-понятійного апарату та можуть бути покладені в основу подальших теоретико-методичних розвідок щодо удосконалення фінансово-економічного потенціалу підприємства.

Л і т е р а т у р а

1. Гайбура Ю. Фінансово-економічний потенціал як економічна категорія // Розвиток фінансово-економічних відносин у суспільстві в умовах прояву фінансових ризиків : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Кам'янець-Подільський, 04 квіт. 2025 р.). Кам'янець-Подільський : Подільський державний університет, 2025. С. 50–52.
2. Герега О. В. Фінансово-економічний потенціал торговельних підприємств: теоретико-прикладні аспекти // Актуальні проблеми економіки і торгівлі в сучасних умовах євроінтеграції : матеріали щорічної наук. конф. професорсько-викладацького складу та аспірантів Львівський торговельно-економічний університет / відп. за вип. Б. Б. Семак. Львів : Вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2017. С. 364–365.
3. Заїка К. О. Формування адаптивного фінансово-економічного потенціалу промислового підприємства : дис. ... д-ра філософії : спец. 051 «Економіка» / Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, МОН України. Кременчук, 2024. 248 с. URL: kdu.edu.ua (дата звернення: 05.02.2026).
4. Капканець В. С. Методологія управління фінансово-економічним потенціалом на галузевому рівні // Причорноморські економічні студії. 2016. № 10. С. 38–42. URL: bses.in.ua (дата звернення: 05.02.2026).
5. Крилов Д. В. Структура та принципи фінансово-економічного потенціалу підприємства в сучасних умовах // Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2024. № 14. URL: reicst.com.ua (дата звернення: 05.02.2026).
6. Kudrina O., Korol A., Biriukov O. Problems of adaptive management of the formation of financial and economic potential of enterprises in Ukraine // Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomika. 2024. Vol. 29, Issue 1(99). P. 49–55. URL: <http://visnyk->

- onu.od.ua/journal/2024_29_1/12.pdf (дата звернення: 05.02.2026).
- Кузенко Т. Б. Фінансово-економічний потенціал підприємства як основа його фінансового розвитку // *Комунальне господарство міст*. Серія: Економічні науки. 2015. Вип. 119. С. 45–48. URL: nbuv.gov.ua (дата звернення: 05.02.2026).
 - Мережко В. М. Формування фінансово-економічного потенціалу у розвитку ЗЕД підприємств за умов євроінтеграції : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Хмельницький, 2021. 283 с. URL: clar.khmnmu.edu.ua (дата звернення: 05.02.2026).
 - Патицька Х. О. Фінансово-економічний потенціал територіальних громад: механізми функціонування та активізації : монографія / Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України. Львів, 2019. 209 с. URL: ird.gov.ua (дата звернення: 05.02.2026).
 - Повержук У.-Ю. М. Формування та розвиток фінансово-економічного потенціалу підприємств в сучасних умовах господарювання : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Чернівці, 2018. 241 с. URL: card-file.ontu.edu.ua (дата звернення: 05.02.2026).
 - Тимошук М. Р. Фінансово-економічна складова потенціалу розвитку підприємства // *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.10. С. 268–275. URL: nv.nltu.edu.ua (дата звернення: 05.02.2026).
 - Труніна І. М., Глазунова О. О. Теоретико-концептуальні засади фінансово-економічного потенціалу промислового підприємства // *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія: Економічні науки. 2023. № 6. URL: repository.kpi.kharkov.ua (дата звернення: 05.02.2026).
 - Zaika K. O. *Formuvannia adaptivnoho finansovo-ekonomichnoho potentsialu promyslovoho pidpriemstva* : dys. ... d-ra filosofii. Kremenchuk, 2024. URL: kdu.edu.ua (дата звернення: 05.02.2026).
 - Kapkanets V. S. Metodolohiia upravlinnia finansovo-ekonomichnym potentsialom na haluzevomu rivni // *Prychornomorski ekonomichni studii*. 2016. № 10. P. 38–42. URL: bses.in.ua (дата звернення: 05.02.2026).
 - Krylov D. V. Struktura ta pryntsyipy finansovo-ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva v suchasnykh umovakh // *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: Ekonomika ta upravlinnia*. 2024. № 14. URL: reicst.com.ua (дата звернення: 05.02.2026).
 - Kudrina O., Korol A., Biriukov O. Problems of adaptive management of the formation of financial and economic potential of enterprises in Ukraine // *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomika*. 2024. Vol. 29, № 1(99). P. 49–55. URL: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2024_29_1/12.pdf (дата звернення: 05.02.2026).
 - Kuzenko T. B. Finansovo-ekonomichniy potentsial pidpriemstva yak osnova yoho finansovoho rozvytku // *Komunalne hospodarstvo mist. Serii: Ekonomichni nauky*. 2015. № 119. P. 45–48. URL: nbuv.gov.ua (дата звернення: 05.02.2026).
 - Merezhko V. M. *Formuvannia finansovo-ekonomichnoho potentsialu u rozvytku ZED pidpriemstv za umov yevrointehratsii* : dys. ... kand. ekon. nauk. Khmelnytskyi, 2021. URL: clar.khmnmu.edu.ua (дата звернення: 05.02.2026).
 - Patytska Kh. O. *Finansovo-ekonomichnyi potentsial terytorialnykh hromad: mekhanizmy funktsionuvannia ta aktyvizatsii* : monohrafiia. Lviv : DU “Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy”, 2019. URL: ird.gov.ua (дата звернення: 05.02.2026).
 - Poverzhuk U.-Yu. M. *Formuvannia ta rozvytok finansovo-ekonomichnoho potentsialu pidpriemstv v suchasnykh umovakh hospodariuvannia* : dys. ... kand. ekon. nauk. Chernivtsi, 2018. URL: card-file.ontu.edu.ua (дата звернення: 05.02.2026).
 - Tymoshchuk M. R. Finansovo-ekonomichna skladova potentsialu rozvytku pidpriemstva // *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*. 2014. Vol. 24, № 10. P. 268–275. URL: nv.nltu.edu.ua (дата звернення: 05.02.2026).
 - Trunina I. M., Hlazunova O. O. Teoretyko-kontseptualni zasady finansovo-ekonomichnoho potentsialu promyslovoho pidpriemstva // *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu “KhPI”*. Serii: Ekonomichni nauky. 2023. № 6. URL: repository.kpi.kharkov.ua (дата звернення: 05.02.2026).

References

Birko O.O., Kurinnyi O.O. Refining the essence of the concept of the financial and economic potential of an enterprise.

The financial and economic potential of an enterprise constitutes the foundation of its stable and sustainable development. Understanding and revealing the nature and essence of the financial and economic potential of an enterprise makes it possible to identify opportunities for its strengthening and effective utilization, as well as to enhance the level of competitiveness of a business entity under dynamic market conditions.

The problem of studying the financial and economic potential of an enterprise lies in the fact that this category is complex, multidimensional, and insufficiently unified in the economic literature. Reconsideration of the essence of the category of the "financial and economic potential of an enterprise" is also important in view of the new challenges of a transforming business environment, which require new solutions and the забезпечення sustainability of domestic enterprises in the long term.

The lack of an unambiguous interpretation in the scientific literature of the concept of "Financial and economic potential of an enterprise" justifies the relevance of this study. Clarification of the essence of the financial and economic potential of an enterprise is necessary for a comprehensive understanding of the enterprise's capabilities to ensure effective activity, financial stability and strategic development. This concept combines the economic and financial characteristics of an enterprise, therefore its clear definition is of great importance for science and practice.

The aim of the article is to examine the essence of the concept of the financial and economic potential of an enterprise. The research methods include literature analysis, logical analysis, and generalization.

The article presents an analysis of the content of existing definitions of the concept of the financial and economic potential of an enterprise. Based on the results of the study, the definition of the financial and economic potential of an enterprise has been further developed and is proposed to be understood as the totality of existing

financial and economic resources, means, reserves, opportunities, capabilities, instruments, levers, and forces of an enterprise, as well as its potential ability to form, effectively allocate, utilize, reproduce, and expand them. This approach makes it possible to encompass the entire toolkit of financial and economic activity that ensures the effective implementation of business processes of reproduction and expansion, as well as the strategic development of the enterprise.

A refined concept of the financial and economic potential of an enterprise allows us to form a unified theoretical approach in scientific research, improve the quality of economic analysis, more accurately determine the structure of the enterprise's potential, carry out a comprehensive assessment of its capabilities, and increase the efficiency of resource management.

The results of the study contribute to the development of the economic conceptual and categorical framework and may serve as a basis for further theoretical and methodological research aimed at improving the financial and economic potential of enterprises.

Keywords: *financial and economic potential, enterprise, resources, capabilities, system.*

Бірко Олександр Олегович – аспірант кафедри бізнес-економіки та адміністрування, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка.

ORCID ID - 0009-0004-8690-0663

Курінний Олексій Олександрович – аспірант кафедри бізнес-економіки та адміністрування, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка.

ORCID ID - 0009-0003-0690-0827

Дата першого надходження статті 11.02.2026.

Дата прийняття статті до друку після рецензування 25.03.2026.

Дата публікації 26.05.2026.



Стаття з відкритим доступом,
відповідно до умов ліцензії

[Creative Commons \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)